

GUIA DE RECOMANACIONS PER A L'AVALUACIÓ EN LÍNIA A LA UNIVERSITAT DE LES ILLES BALEARS

1. Introducció	2
2. Consideracions generals	2
3. Legislació vigent	3
4. Escenaris d'avaluació	4
4.1. Escenari 1: substitució de l'examen per una activitat no presencial	4
4.2. Escenari 2: fer exàmens en línia per Aula digital sense visualització ni enregistrament	4
4.3. Escenari 3: fer exàmens escrits en línia amb possibilitat de visualització	5
4.4. Escenari 4: fer exàmens orals en línia amb enregistrament	6
4.5. Escenari 5: fer exàmens de manera presencial.....	7
5. Programari disponible a la UIB per a l'avaluació a distància	8
6. Situacions excepcionals dels estudiants	8

1. Introducció

La suspensió de la docència presencial a la Universitat de les Illes Balears, derivada de la situació creada pel virus SARS-CoV-2 i la malaltia COVID-19, afecta no sols la metodologia docent sinó també les proves d'avaluació contínua i els exàmens o proves globals amb presència física dels estudiants en aules i/o laboratoris. Les actuals mesures de confinament no permeten conèixer les dates exactes ni predictibles del retorn a les aules per poder-hi dur a terme proves d'avaluació.

És per aquest motiu que el Vicerectorat de Docència no recomana de planificar exàmens presencials, especialment del període d'avaluació complementària, atesa la incertesa de la viabilitat de dur-los a terme i, per contra, la primera recomanació és substituir els exàmens prevists durant el període d'avaluació complementària per altres activitats d'avaluació que l'estudiant pugui dur a terme de manera autònoma i no presencial. Si això no fos possible de cap manera, atesa la naturalesa de l'assignatura, llavors es recomanaria de fer exàmens en línia.

2. Consideracions generals

Respecte a l'avaluació, la Xarxa Espanyola d'Agències de Qualitat Universitària, REACU (2020a), per comú acord de totes les agències d'avaluació i ateses aquestes circumstàncies extraordinàries, va emetre un comunicat el 17 de març de 2020 en el qual posa de manifest que totes les agències, en els seus processos d'avaluació, es comprometen a reconèixer els canvis que els òrgans de les universitats introdueixin i facin públics en el desenvolupament dels programes formatius com a resposta a aquesta situació excepcional, tenint sempre en compte els criteris i directrius europeus, nacionals i autonòmics de garantia de qualitat aplicats a l'ensenyament en línia.

En aquest sentit, la CRUE (2020), en un comunicat emès el 30 de març de 2020, indica que les eines d'avaluació, entre les quals es troba l'avaluació contínua, han de ser coherents amb la situació, han de quedar definides en el menor temps possible per a cada assignatura, i se n'ha d'informar els estudiants. Per tant, és fonamental explicar, al més aviat possible, als estudiants els criteris de qualificació que seran definitivament adoptats en cada assignatura, és a dir, com es veurà afectada la nota d'avaluació contínua o final en incorporar les diferents eines d'avaluació virtual. Aquestes consideracions han de ser incloses a les guies docents o mitjançant addendes.

La REACU, el 3 d'abril de 2020, va fer públic un acord en relació amb l'avaluació en línia que indica a les universitats que adoptin metodologies d'avaluació fent el millor ús possible dels recursos a la seva disposició i alineant-se amb els estàndards de qualitat vigents a l'espai europeu d'educació superior, de manera que atenguin els criteris generals següents: a) l'ús de diferents mètodes d'avaluació basats en tècniques d'avaluació contínua i en proves individuals; b) aquests mètodes han de permetre valorar l'adquisició de les competències i resultats d'aprenentatge de les assignatures; i c) els criteris i mètodes d'avaluació, així com els criteris de qualificació, s'han de fer públics amb suficient antelació (REACU, 2020b).

Per dissenyar un sistema d'avaluació en línia no hi ha solucions globalment vàlides, sinó que els professors han de transformar la seva forma d'avaluació presencial i adaptar-la al context en línia, però tenint en compte que ni les eines tecnològiques ofereixen una solució per a tots els

casos, ni és possible una mera transposició, sense més, de l'avaluació presencial de l'entorn físic a l'entorn digital, si això no s'havia dissenyat així prèviament (González, Marco i Medina, 2020).

3. Legislació vigent

S'ha de donar compliment al Reglament (UE) 2016/679 del Parlament Europeu i del Consell, de 27 d'abril de 2016, relatiu a la protecció de les persones físiques pel que fa al tractament de dades personals i a la lliure circulació d'aquestes dades, pel qual es deroga la Directiva 95/46/CE (Reglament general de protecció de dades), de conformitat amb la Llei orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de protecció de dades personals i garantia dels drets digitals.

En relació amb l'enregistrament d'exàmens orals, l'informe N/REF: 010601/2019, del Gabinet Jurídic de l'Agència Espanyola de Protecció de Dades, permet que es puguin enregistrar els exàmens orals com a mitjà de prova per a l'exercici dels drets dels estudiants, així com perquè el professorat pugui justificar l'avaluació realitzada, sense perjudici que puguin admetre's altres mitjans probatoris. En conseqüència, el tractament es trobarà fonamentat en el que preveu l'article 6.1.e) del RGPD: el tractament és necessari per al compliment d'una missió realitzada en interès públic o en l'exercici de poders públics conferits al responsable del tractament.

El Reglament acadèmic de la UIB, a l'article 32, d'organització i execució de les proves, indica que «els professors poden demanar la identificació dels alumnes mitjançant DNI, passaport, carnet de la UIB o un altre mitjà fiable, abans o durant la realització de la prova d'avaluació», i «poden adoptar les mesures que considerin adients per evitar el frau en l'avaluació, com ara limitar l'ús de dispositius electrònics, llibres, apunts i altres objectes a l'abast de l'alumne».

D'acord amb l'Agència Espanyola de Protecció de Dades, tant la visualització remota dels estudiants fent una prova d'avaluació escrita com l'enregistrament d'una prova oral, exigiria una adequada transparència, que hauria d'incloure referències expresses a aquesta circumstància a l'Aula digital de cada assignatura, juntament amb la resta de condicions per dur a terme l'examen.

De les incidències que es produeixen durant les proves d'avaluació es derivaran unes conseqüències que no diferiran si les incidències es produeixen en una prova fora del món en línia. Tal com disposen la LOU i l'Estatut de l'estudiant universitari, entre els deures de l'estudiant hi ha tenir un comportament responsable a la Universitat, recollit als Estatuts i al Reglament acadèmic sobre procediments d'avaluació. En aquest sentit, si es detecta una actuació fraudulenta, s'aplicaria la normativa universitària corresponent, així com el Decret de 8 de setembre de 1954, directament aplicable.

No obstant això, les incidències es poden produir no sols per un comportament il·lícit, sinó motivades per qüestions tècniques o, també, per qüestions sobrevingudes no imputables a cap dels subjectes que intervenen en la prova. En aquests casos, i com també disposa l'Estatut de l'estudiant universitari, la Universitat, conforme a l'article 30 del Reglament acadèmic, els haurà d'habilitar un dia i una hora diferents per a la prova que no hagin pogut fer.

4. Escenaris d'avaluació

Els escenaris possibles, que es recomana seguir per aquest ordre, són:

1. Substituir les proves finals previstes de manera presencial per altres activitats d'avaluació contínua que puguin ser realitzades i lliurades per l'estudiant de manera no presencial dins els terminis prevists a l'addenda de la guia docent.
2. Fer exàmens escrits en línia mitjançant eines pròpies d'Aula digital, sense visualització ni enregistrament.
3. Fer exàmens escrits en línia amb possibilitat de visualització.
4. Fer exàmens orals en línia amb enregistrament.
5. Fer exàmens de manera presencial, sempre que siguin possibles d'acord amb les restriccions establertes per l'estat d'alarma vigent en el moment de la prova.

Els nivells d'identificació dels estudiants per a les diferents proves es resumeixen en els següents:

- Nivell I: l'accés a les plataformes virtuals mitjançant ID i contrasenyes personalitzades, com seria l'accés a Aula digital, és una informació d'ús personal i intransferible, que identifica de facto els estudiants. Un ús inadequat i fraudulent d'aquestes claus d'identificació pot implicar conseqüències legals.
- Nivell II: equivalent a una avaluació presencial. En videoconferència els demanen que, abans de fer una prova, mostrin a la càmera un carnet d'identificació (DNI o targeta universitària —o altres documents equivalents— amb nom, cognoms, número d'identificació i fotografia de l'estudiant).

4.1. Escenari 1: substitució de l'examen per una activitat no presencial

D'acord amb les instruccions publicades pel Vicerectorat de Docència, les quals es poden consultar en aquest [enllaç](#), la primera recomanació és substituir els exàmens prevists durant el període d'avaluació complementària per altres activitats d'avaluació que l'estudiant pugui dur a terme de manera autònoma i no presencial. Si això no fos possible, atesa la naturalesa de l'assignatura, llavors es recomanaria de fer exàmens en línia.

Totes les modificacions realitzades s'hauran de concretar en una fitxa o addenda a la guia docent per a cada assignatura, o bé es podran introduir les modificacions a la guia docent en coordinació amb el centre. Aquesta fitxa o addenda, o bé la guia docent modificada, es publicarà a l'Aula digital de cada una de les assignatures.

4.2. Escenari 2: fer exàmens en línia per Aula digital sense visualització ni enregistrament

Per desenvolupar exàmens escrits en línia es recomana utilitzar el recurs Qüestionari d'Aula digital. La gran varietat de tipus de preguntes que poden incloure's en un qüestionari ens permet una gran versatilitat a l'hora de configurar un examen, i també adaptar-lo a qualsevol matèria.

Si el que es pretén és fer un examen en el qual els estudiants contestin de manera lliure a una sèrie de preguntes, o els demanen que facin una redacció, un comentari de text, exposin un tema complet, etc., a més de l'eina Qüestionari, també podeu emprar l'eina Tasques.

Tant al [document](#) de recomanacions per a l'avaluació no presencial com a la mateixa pàgina web de [Campus Digital](#), trobareu tota una sèrie d'opcions i consells que poden ser útils a l'hora de configurar qualsevol d'ambdues eines a Aula digital per fer exàmens, així com algunes mesures que garanteixen que tots els estudiants estan en les mateixes condicions i que minimitzen el risc de frau per part de l'estudiant.

A més de les recomanacions que apareixen al document abans esmentat, a l'hora de configurar l'eina Qüestionari, afegiríem:

- En exàmens de resposta tancada, s'ha d'afegir una opció de resposta que sigui «No ho sé / No contest», atès que a l'eina Qüestionari d'Aula digital, una vegada marcada una opció, la pots canviar per una altra, però no es permet no marcar-ne cap. Així, si un estudiant decideix finalment deixar la pregunta en blanc, tindria l'opció de marcar la casella «No ho sé / No contest». Es recomana explicar a les instruccions de la prova que aquesta casella és equivalent a deixar-la en blanc i, per tant, la resposta no ha de tenir-se en compte a l'hora de penalitzar per les respostes errònies. Podeu consultar al següent [enllaç](#) com es pot permetre, als qüestionaris, que els estudiants puguin deixar una pregunta en blanc quan ja havien marcat una resposta.
- Quan es configura un qüestionari, al desplegable Aspecte, es recomana pensar quin tipus de configuració és més adient per a la prova. Les opcions que permet són:
  - Pàgina nova: és el nombre de preguntes que volem que apareguin per pàgina.
  - Mètode de navegació: fa referència a la manera com l'estudiant pot navegar pel qüestionari, i pot ser:
    - Lliure: l'estudiant pot navegar lliurement pel qüestionari i contestar les preguntes en l'ordre que vulgui, és a dir, pot anar endavant i endarrere.
    - Seqüencial: l'estudiant ha de seguir obligatòriament l'ordre marcat de les preguntes, sense possibilitat de tornar a la pàgina anterior.

La configuració recomanada en cas que el mètode de navegació elegit sigui seqüencial seria establir com a mínim diverses preguntes per pàgina, sempre dependent del nombre total de preguntes de la prova.

4.3. Escenari 3: fer exàmens escrits en línia amb possibilitat de visualització

Els exàmens escrits en línia es poden visualitzar mentre es fan. En aquest cas els exàmens es poden fer mitjançant les eines anteriorment esmentades: Qüestionari o Tasques, d'Aula digital.

La realització dels qüestionaris o exàmens es pot supervisar mitjançant càmera web. En una videoconferència o videotelefonada, els usuaris connectats a la sessió han de tenir activades les càmeres web, i els docents poden crear una videoconferència específica per supervisar un examen. Aquesta videoconferència s'ha de programar tenint en compte la data, hora i durada de la prova, sense oblidar el nombre màxim de participants que permet l'eina. Es recomana que la durada no sigui exactament la del qüestionari, hi ha d'haver un temps abans de començar el qüestionari, per preparar-se, comprovar que tothom està identificat, que el professor veu bé els estudiants; i en haver acabat el qüestionari, per comprovar que tothom

que estigui connectat l'hagi enviat. També hem de valorar quin és el màxim de càmeres web simultànies en pantalla que possibilita l'eina, que en el cas de Zoom és de 25 o 50, en funció de la mida de la pantalla, i en el cas de BB Collaborate és de 4.

Abans de començar la prova, el docent haurà de fer una breu presentació per recordar la informació clau que els estudiants han de tenir en compte per fer l'examen. Una vegada comenci la sessió, els estudiants han de tenir la seva càmera web activada i el micròfon obert fins que acabi l'examen.

A continuació s'exposen una sèrie de mesures o normes que es poden utilitzar i facilitar als estudiant amb antelació suficient perquè puguin adequar-se a les exigències per fer l'examen:

- Abans de l'examen:
  - Requisits del sistema:
    - Dispositius: cal utilitzar un ordinador de taula o portàtil amb un únic monitor.
    - Micròfon i càmera web: en el cas d'un portàtil, es permeten els que hi estan integrats, i en el cas d'un ordinador de taula, la càmera web ha de ser independent.
    - Connexió a internet: es necessita una connexió estable i bona, per wifi o per cable.
  - Requisits de l'entorn:
    - Habitació tranquil·la i silenciosa.
    - Habitació lliure d'objectes, menjar i begudes.
    - Bona il·luminació.
    - Vestimenta adequada: sense gorres, auriculars, taps, etc.
- Durant l'examen:
  - No poden entrar a l'habitació, ni restar-hi, més persones.
  - L'estudiant no es pot comunicar amb altres persones per cap mitjà, ni utilitzar el telèfon mòbil en cap moment.
  - L'estudiant no pot abandonar l'habitació durant l'examen.
  - Igualment, no pot parlar ni tapar-se la boca, i ha de moure's tan poc com sigui possible.

Podeu ampliar aquesta informació al següent [enllaç](#).

4.4. Escenari 4: fer exàmens orals en línia amb enregistrament

Les eines de videoconferència permeten la comunicació síncrona amb els estudiants. Aquesta és la solució òptima per desenvolupar el diàleg obert entre el docent i l'estudiant que avalua. Només a través d'aquest mitjà el professor pot detectar si l'estudiant respon a les seves preguntes amb la confiança i la coherència necessàries.

Segons com sigui l'activitat i les competències que es pretén avaluar, és possible que aquestes proves s'hagin de fer de manera individual. Per a això, seria necessari organitzar i planificar cada sessió que es necessiti configurar, i confirmar el dia, hora i durada de la sessió amb els estudiants.

En cas de tenir un volum d'estudiants molt elevat, pot ser inviable fer un examen oral individual. En aquest cas, es pot valorar l'opció que siguin els estudiants mateixos els qui gravin

les seves pròpies presentacions orals i enviïn el vídeo gravat en un interval de temps fixat a una tasca d'Aula digital.

Per a això, caldria facilitar a l'estudiant tota la informació necessària perquè planifiqui la presentació que ha de fer, així com informar-lo de la durada que ha de tenir, les eines que pot utilitzar, i crear una tasca a Aula digital per a l'enviament d'aquesta prova.

D'acord amb l'article 32 del Reglament acadèmic de la UIB, els exàmens o proves orals finals seran enregistrats per permetre una posterior revisió de la qualificació, llevat dels casos següents:

- Que l'estudiant renunciï, per escrit, al dret que l'enregistren.
- Que l'examen es produeixi davant un tribunal.
- Les proves o intervencions orals que formen part d'un procediment d'avaluació contínua no cal que siguin enregistrades, sempre que es puguin desenvolupar en presència d'altres alumnes de l'assignatura o grup.

Les mesures que s'aconsella tenir presents inclouen:

- Aclarir les condicions de la prova als estudiants mitjançant la inclusió d'un anunci a Aula digital o qualsevol altre sistema que garanteixi la informació, i indicar-los que hauran d'aportar un document oficial identificatiu (preferiblement el document nacional d'identitat, passaport, targeta universitària, targeta d'estrangeria o permís de conduir), si podran utilitzar, o no, materials durant la prova i si està prohibit l'ús de qualsevol aparell electrònic durant l'examen.
- Identificar els estudiants abans d'iniciar la prova mitjançant l'exhibició d'un document oficial identificatiu (preferiblement document nacional d'identitat, passaport, targeta universitària, targeta d'estrangeria o permís de conduir).
- Ajust de la perspectiva de la càmera web de l'estudiant per poder veure'n la cara, l'escriptori i els mitjans que maneja durant la conversa / resolució de la prova.

4.5. Escenari 5: fer exàmens de manera presencial

Des del Vicerectorat de Docència no es recomana planificar exàmens presencials, especialment del període d'avaluació complementària, atesa la incertesa de la viabilitat de dur-los a terme.

En cas de tenir previst fer exàmens presencials, s'hauran de seguir els protocols i mesures sanitàries que estipuli l'Administració i, de manera específica, els procediments per poder dur-ne a terme a les instal·lacions de la UIB.

Conclusió:

L'avaluació en línia massiva suposa un canvi de paradigma que no requereix simplement la inclusió d'una nova tecnologia amb la qual es desenvolupa l'examen, sinó que implica també un canvi en la pedagogia i en la mena d'examen *per se*. No hem de partir d'una transposició simètrica de l'examen presencial a un examen en línia. Així doncs, la solució no passarà només per trobar la tecnologia «definitiva» sinó que també serà **necessària una reflexió dels docents a l'hora d'adaptar els exàmens al nou entorn digital i a les funcionalitats que ofereixen les tecnologies disponibles.**

5. Programari disponible a la UIB per a l'avaluació a distància

La Universitat disposa de diferents eines per poder dur a terme l'avaluació a distància a través d'Aula digital, com són BB Collaborate i Zoom, ja sigui per a la supervisió dels estudiants durant el temps de la prova escrita o dels exàmens orals per videoconferència amb enregistrament. El servei Campus Digital està elaborant tota una sèrie d'ajudes a fi de facilitar la utilització d'aquestes eines. Les podeu consultar a la web [Ajudes per a l'avaluació no presencial](#).

6. Situacions excepcionals dels estudiants

D'acord amb la instrucció de la Secretària General sobre el protocol d'actuació per a l'avaluació en línia a la Universitat de les Illes Balears, Quan es conegui l'existència d'alumnat que presenti riscos per un motiu excepcional i prou justificat, com l'afectació de la vida privada o familiar en el procés d'avaluació (com diversitat funcional, vulnerabilitat, violència de gènere i qualssevol altres que puguin implicar algun tipus d'adaptació de les proves), es comunicarà Servei d'Alumne i Gestió Acadèmica (alumnes@uib.cat), que facilitarà l'assessorament corresponent.

Per a aquest casos, degudament justificats, la UIB posarà a disposició dels estudiants un espai a les instal·lacions de la Universitat per dur a terme l'avaluació en línia.